

Pedagogisch werkplan

Naam gastouder:

Locatie:

Mijn pedagogische basisregels:

Regel 1 Emotionele veiligheid bieden

Regel 2 Sociale competentie stimuleren

Regel 3 Persoonlijke competentie stimuleren

Regel 4 Normen en waarden overbrengen

Regel 1 Emotionele veiligheid - Hoe wordt er op een zorgzame manier met kinderen omgegaan, en hoe laat je zien dat je hun zelfstandigheid respecteert?

Ik creëer een veilige en vertrouwde opvangomgeving voor het kind

- Ik besteed op de volgende manier aandacht aan de kennismaking en wenperiode:
- Ik creëer op de volgende manier een veilige en liefdevolle sfeer:
- Ik laat op de volgende manier merken dat het kind met zijn/haar emoties en verhalen bij me terecht kan:
- Ik bied op de volgende manier rust ruimte en regelmaat aan het kind:
- Ik stel op deze manier duidelijke grenzen:
- Ik heb mijn opvangruimte op de volgende manier ingericht:
- Hoe heb je ervoor gezorgd dat er binnen en buiten gelegenheid is om te ontdekken en te spelen?
- Welke afspraken gelden in alle ruimtes en voor welke ruimtes heb je speciale afspraken?

Let op dat je in dit document niet praat over leeftijden maar leeftijdscategorieën, denk aan baby's peuters, kleuters en zo voort. Dit zodat je hier niet elk jaar aanpassingen in hoeft te doen. Benoem ook jouw werkdagen in dit werkplan en hoe jouw dagelijkse bezetting er ongeveer uitziet.

Regel 2 Sociale competenties - Hoe worden kinderen tijdens het spelen geholpen om goed met elkaar om te gaan en sociale vaardigheden te leren?

Ik benader het kind met respect en aandacht

- Ik laat het kind op de volgende manier zijn wie hij/zij is:
- Ik neem het kind en zijn/haar emoties serieus op de volgende manier:
- Ik beloon of straf het kind op de volgende manier:
- Ik ben consequent en duidelijk op de volgende manier:
- Hoe ga je sensitief en responsief met een kind om?
- Op welke manier stimuleer jij een kind?
- Ik bied warmte en geborgenheid op de volgende manier in mijn opvang

Regel 3 Persoonlijke competenties - Hoe ontwikkelen kinderen hun motorische, cognitieve, taal- en creatieve vaardigheden tijdens het spelen?

Ik bied voldoende activiteiten aan die passen bij de leeftijd, aard en ontwikkeling van het kind

- Zo ga ik om met verschillen in de ontwikkeling van kinderen:
- Ik stimuleer het kind op de volgende manier in zijn/haar ontwikkeling:
- Ik bied de volgende activiteiten aan om de verschillende ontwikkelingsniveaus te ondersteunen:
- Ik houd op de volgende manier contact met ouders over de ontwikkeling van hun kind:
- Hoe laat jij spelmateriaal aansluiten op de interesse van het kind? En hoe weet je of dit materiaal past bij dit kind?
- Ik leer het kind om op de volgende manier voor zichzelf op te komen:

Omschrijf hier ook op welke manier je de ontwikkeling van ieder kind volgt, misschien gebruik je een kindvolgsysteem? Let wel op dat ouders toestemming moeten geven voor het volgen van de ontwikkeling van hun kind(eren). Omschrijf ook wat je doet als ouders geen toestemming geven.

De lichamelijke ontwikkeling	Dit is de lichamelijke groei en de ontwikkeling van de motoriek
De sociaal–emotionele ontwikkeling	Het thema sociaal-emotionele ontwikkeling richt zich op het proces waarmee kinderen en jongeren de levensvaardigheden opdoen die hen helpen bij; • het ontwikkelen van een persoonlijke identiteit, • het opbouwen van relaties met anderen en • het hanteren van verwachtingen van hun omgeving.
De persoonlijke ontwikkeling	Het gebied van de persoonlijke ontwikkeling betreft alles rondom de ontwikkeling van het zelfbewustzijn, de identiteit, het eigen talent en potentieel, het vergroten van de kwaliteit van het leven en het realiseren van dromen en aspiraties. Persoonlijke ontwikkeling vindt het hele leven plaats.
De taalontwikkeling	De taalontwikkeling is het proces dat kinderen doorlopen bij het leren van één of meerdere talen. Onder invloed van taalaanbod uit de omgeving krijgt het kind steeds meer vaardigheid in verschillende aspecten van taal, waaronder woordenschat en de hantering van grammaticale en communicatieve regels
De ontwikkeling van de identiteit	Identiteitsontwikkeling is het ontwikkelen van een persoonlijke en sociale identiteit, met als doel de zelfwaardering te verhogen.
De zelfredzaamheid	De ontwikkeling van zelfredzaamheid is een proces, waarbij het kind steeds meer dingen zelfstandig kan doen.
De creatieve ontwikkeling	Als het creatief denken goed ontwikkeld is, ben je doorgaans sterk in; • nieuwe dingen bedenken, • ontwerpen en inbrengen • fantasie, • dingen anders voorstellen • dagdromen. • rollenspellen / toneelspelen.

Regel 4 Overdracht normen en waarden - Hoe worden kinderen gestimuleerd om de belangrijke normen en waarden van de samenleving te leren kennen?

Ik besteed aandacht aan normen en waarden

- Ik bespreek op de volgende manier normen en waarden met ouders:
- Zo ga ik om met de verschillen in normen en waarden die kinderen vanuit huis mee krijgen:
- Zo stimuleer ik het zelfvertrouwen van een kind in mijn opvang:
- Ik leer de kinderen elkaar te accepteren en respecteren op de volgende manier:
- Hoe leer jij kinderen om rekening te houden met elkaar, om samen te delen en om op elkaar te wachten?
- Hoe breng je normen en waarden dicht bij kinderen?

Let op dat het hier niet alleen om jouw eigen normen en waarden gaat, het gaat om de normen en waarden van de ouders, van jezelf en die van de kinderen. Normen en waarden respecteren gaat twee kanten uit. Ouders en kinderen horen jouw normen en waarden te respecteren maar andersom moet jij ook de normen en waarden van de ouders en kinderen respecteren.

Ik draag zorg voor een veilige en hygiënische opvangomgeving

- Zo zorg ik voor de veiligheid in mijn opvang:
- Zo zorg ik voor een hygiënische opvangomgeving:
- Hoe ga je om met zindelijkheidstraining, wat zijn de afspraken over zelfstandig toiletgebruik?
- Omschrijf jouw buitenruimte en hoe je hier de veiligheid kan waarborgen.

Ik ben op de hoogte van alle procedures en ik pas deze op de volgende manier toe in mijn opvang:

Denk aan werken met de Meldcode, het slaapprotoocol, wiegendood, buikslapen enzovoort.

Ik gebruik op de volgende manier Sociale Media in mijn opvang:

- Ik deel op de volgende manier foto's en berichten met ouders:
- Ik gebruik computers, iPad, telefoons op de volgende manier in mijn opvang:

Dit is een optionele pagina, misschien doe je niks met foto's en heb je geen ipad, dan verwijder je deze pagina. Of misschien volg je als gastouder aan huis hierin de regels van de ouders, dit kan je dan eventueel omschrijven.

Ik zorg op de volgende manier voor een gezonde kinderopvang:

- Ik bespreek de volgende punten over voeding in mijn opvang tijdens het kennismakingsgesprek:
- Ik zorg op de volgende manier voor een gezonde kinderopvang:

Ook deze is optioneel, dit hele document gaat over hoe jij dingen aanpakt, natuurlijk heeft het beleidsplan van Just-4-Kids een overlap maar in dit document staat hoe jij jouw opvang draait, in het algemene beleidsplan staan de basisregels die ik, Nathalie, prettig vind en waar Just-4-Kids voor staat.

Kort verslag van jouw gemiddelde dagindeling en eventuele punten die je nog graag wilt toevoegen:

Hier kan je vertellen hoe je dag er globaal uit ziet, ik zou het niet per dag uit gaan splitsen want dan wordt het document veel te groot. Je kan hier ook nog vertellen welke vervoersmiddelen je gebruikt of bijvoorbeeld of je een zwembad plaatst in de zomer. Denk aan het eventueel vieren van de verjaardagen, hoe doe je dit (als je dit doet).

Visie gastouderbureau(s)

Van elk bureau waar je mee samenwerkt moet je de visie in jouw pedagogisch werkplan verwerken, hieronder de visie van Just-4-Kids.

De visie van Gastouderbureau Just-4-Kids is dat kinderopvang van hoge kwaliteit de kans op een goede en gezonde ontwikkeling van een kind structureel vergroot.

Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten die deze visie vormen:

Fundament voor de toekomst

- **Cruciale eerste jaren:** In de eerste levensjaren vinden de meest bepalende ontwikkelingen voor de rest van een mensenleven plaats.
- **Optimale start:** Een kind heeft een veilige, liefdevolle en vertrouwde omgeving nodig om zich geborgen te voelen en goed te starten.

De rol van de opvang

- **Perfekte aansluiting:** Kleinschalige gastouderopvang (thuis of bij de gastouder) is de ideale vorm om die geborgenheid te bieden.
- **Actieve partner in opvoeding:** De gastouder is geen oppas, maar levert een bewuste en belangrijke bijdrage aan de opvoeding en de professionaliteit hiervan.
- **Zekerheid voor ouders:** Ouders moeten hun kostbaarste bezit met volledige rust en het volste vertrouwen kunnen achterlaten.

Hier zijn de concrete pedagogische actiepunten die direct aansluiten op de visie van Gastouderbureau Just-4-Kids. Deze actiepunten zijn vertaald naar de vier wettelijke pedagogische basisdoelen (gebaseerd op de expert Riksen-Walraven), die de basis vormen voor elk pedagogisch beleidsplan.

1. Bieden van emotionele veiligheid

- **Vaste gezichten:** Gastouders vangen structureel dezelfde kinderen op, wat zorgt voor een diepe, vertrouwde band en een gevoel van geborgenheid.
- **Sensitieve responsiviteit:** De gastouder reageert direct en liefdevol op de signalen, emoties en fysieke behoeften van elk individueel kind.
- **Huiselijke rust:** De kleinschalige opvangomgeving (thuis) minimaliseert prikkels en stress voor het jonge kind.

2. Bevorderen van persoonlijke competenties

- **Autonomie stimuleren:** Kinderen krijgen de ruimte om zelfstandig keuzes te maken, zoals zelf speelgoed kiezen of helpen met de tafel dekken.
- **Ontwikkelingsgericht speelgoed:** De gastouder biedt speel- en leermaterialen aan die precies aansluiten bij de huidige ontwikkelingsfase van het kind (0-12 jaar).

- **Uitdaging op maat:** Door vrij spel en gerichte activiteiten leert het kind motorische, cognitieve en taalvaardigheden te ontwikkelen.

3. Bevorderen van sociale competenties

- **Samen delen en spelen:** In de kleine groep (maximaal 5 of 6 kinderen) oefenen kinderen op een veilige manier met speelgoed delen, op hun beurt wachten en conflicten oplossen.
- **Empathie ontwikkelen:** De gastouder helpt kinderen de emoties van andere kinderen te herkennen en hier respectvol en zorgzaam mee om te gaan.
- **Groepsgevoel:** Gezamenlijke eet- en drinkmomenten creëren een gezellig, gezinsachtig groepsgevoel.

4. Eigen maken van normen en waarden

- **Voorbeeldfunctie:** De gastouder hanteert een professionele houding en laat via eigen gedrag zien hoe je respectvol met elkaar en de omgeving omgaat.
- **Duidelijke structuur:** Vaste regels, rituelen en dagritmes bieden de kinderen structuur, voorspelbaarheid en een moreel kompas.
- **Cultuur en diversiteit:** Er is binnen de gastouderopvang oprechte aandacht en respect voor de achtergrond, feesten en gewoonten van elk gezin.

BIJLAGEN

Bijlage 1 De ontwikkelingsgebieden

In onderstaande bijlagen zijn de 5 belangrijkste ontwikkelingsgebieden uitgewerkt. De gastouder houden per kind de ontwikkeling van alle gebieden goed in de gaten.

Een aantal gastouders vullen ook jaarlijks of halfjaarlijks een signaleringslijst in ofwel kind volgsysteem. Wanneer de ouders of verzorgers toestemming geven wordt het kind volgsysteem ingevuld, deze lijsten kunnen helpen bij het ontdekken van eventuele achterstanden of laten zien dat een kind extra uitdaging nodig heeft in de verschillende ontwikkelingsgebieden. Dit helpt de gastouder in het bepalen van haar spelaanbod voor dit kind.

De gastouder zal haar bevindingen altijd delen met de ouders of verzorgers. Wanneer de gastouder zich zorgen maakt over de ontwikkeling van een kindje mag zij, met toestemming van de ouders het gastouderbureau vragen om ook te komen observeren. De observatie wordt uitgevoerd door een pedagogisch medewerkster van het gastouderbureau.

In geen geval mag de gastouder of de pedagogisch medewerker conclusies trekken, zij mogen enkel hun bevindingen delen met de ouders of verzorgers en eventueel een advies geven tot het nemen van verdere stappen.

Bijlage 1.1 De motorische ontwikkeling:

De motorische ontwikkeling begint al op een heel jonge leeftijd. Baby's leren al snel om naar iets te grijpen, ze leren rollen en kruipen en als ze wat ouder worden leren ze lopen. Zo maken ze een hele ontwikkeling door. Om zich motorisch te ontwikkelen hebben kinderen ruimte nodig. De ruimte waarin de kinderen worden opgevangen dient dan ook zo te zijn ingericht dat het de kinderen uitnodigt om te gaan spelen. Baby's kunnen spelen in de box of op een rustig plekje op de grond. Ze kunnen gebruik maken van het kleurrijke babyspeelgoed.

De wat oudere kinderen spelen graag op de grond. Zij willen de omgeving ontdekken door te kruipen of te lopen. Ze kunnen lekker rollen op een matras of zich verstoppen in een huisje.

Dat geldt ook voor de peuters. In de peuterleeftijd wordt de ontwikkeling van de fijne motoriek belangrijker. Zij kunnen in de groep spelen met bouwstenen, puzzelen, knutselen etc. Dit kan tijdens het vrijspelen, maar de peuterleeftijd leent zich ook al heel goed om gerichte activiteiten aan te bieden. De gastouder kan zo bepaalde ontwikkelingen stimuleren. Ook het buiten spelen is juist voor de peuterleeftijd heel belangrijk. Peuters hebben veel energie. Buiten kunnen ze die energie uiten, ze kunnen er lekker rennen, fietsen en ravotten.

Hieronder een overzicht van de motorische ontwikkeling van kinderen van 0 tot 4 jaar:

3 – 6 maanden	• Voetjes en teentjes in de mond. • Alles pakken wat het ziet; het kindje heeft de neiging om alles vast te pakken wat het voorbij ziet komen. • Op de schoot zitten. Het dient hierbij nog wel ondersteund te worden bij het hoofdje. Enige tijd later kan het ook op de armen steunen en omrollen van buik naar rug.
---------------	--

6 – 12 maanden	• Proefreflex; later gaan ook andere dingen in de mond zoals vingertjes maar ook speelgoed. De baby wil als het ware alles proeven. • Goede coördinatie van ogen en handen; het kindje volgt alles wat beweegt en wil ook alles vastpakken. • Zelf iets eten. Vanaf nu kan het kindje al zelf iets te eten vasthouden en eten. • Uit beker drinken; vanaf ongeveer negen maanden kan het kindje zelf uit een bekertje drinken. • Gebaren maken; kinderen kunnen steeds duidelijker maken wat ze bedoelen. Ze klappen of zwaaien bijvoorbeeld met de handjes. • Zitten en kruipen; vanaf zes maanden probeert de baby om te gaan zitten. • Staan; gemiddeld gezien kunnen kinderen ongeveer vanaf negen maanden staan. • Lopen; dit gebeurt ongeveer bij 11 maanden, maar een kindje kan hier gerust ook wat later mee zijn. Het begint met kleine stukken te lopen, waarbij ze zich vaak nog vasthouden aan voorwerpen of aan je hand. Aan de hand lopen kunnen de meeste baby's tussen de 8 en 15 maanden.
1 – 2 jaar	De belangrijkste ontwikkelingen liggen hier op het gebied van echt los leren lopen. Gemiddeld gezien lopen kinderen echt los vanaf ongeveer 13 maanden. Het is beslist ook normaal als een kind pas met 18 maanden voor het eerst los loopt. Sommige kinderen lopen zelfs al vanaf 11 maanden. Zodra ze kunnen lopen, zullen ze zich vrijer bewegen en langzamerhand ook leren rennen, klimmen en springen. Vanaf ongeveer 1,5 jaar kan het kindje met (kinder)bestek gaan eten. Er ontstaat nu echt een duidelijke ontwikkeling van de fijne motoriek.
1,5 - 2 jaar	• Het kind kan met meer zekerheid lopen. Tijdens het lopen zijn de knieën en ellebogen nog ietsje gebogen en de schouders en armen naar achteren gestrekt om het evenwicht te kunnen bewaren. De voeten worden nog niet afgewikkeld, maar plat neergezet. • Met wat houvast van de gastouder of een tafel kan het kind op één been staan. • Dingen die op de vloer liggen kan het kind oprapen zonder om te vallen. • Het rennen gaat vrij soepel, alleen het lichaam is nog licht naar voren gebogen. • Het kind in de kamer houden door alleen de deur dicht te doen werkt niet meer, want hij of zij kan zelf de deur opendoen. • Met een hand aan de leuning kan het kind zelfstandig de trap af, tree voor tree. • Het eten met een lepel verloopt nu grotendeels zonder te knoeien. • Het kind kan met dingen gooien, maar nog niet in een specifieke richting.
2 – 2,5 jaar	• Het kind beheerst het achteruit lopen goed. • Op een been staan lukt eventjes. • Het kind kan op de tenen staan en probeert misschien ook wel een stukje

	op de tenen te lopen. • De dansfase begint; rondjes draaien op de muziek is geen probleem meer. • Niet alleen een bal, maar ook steentjes en andere losliggende voorwerpen zijn nu heel fijn om tegen aan te schoppen. • Plotseling stoppen en stilstaan is geen probleem meer voor het evenwicht. • Het springen begint nu ook. De landing is nog wel wat luider op de platte voet. De landing op de voorvoet ontwikkelt zich later.
2,5 - 3 jaar	• Het kind kan nu goed springen, ook van de traprede af naar beneden. • De linkervoet en rechtervoet worden nu afgewisseld bij het traplopen. Het kind is razendsnel boven, in het begin is er misschien nog een beetje hulp nodig. • Tijdens het rennen kan het kind van richting veranderen. • Op de tenen sluipen om de gastouder te laten schrikken is nu geen probleem meer. • Het kind begint met het fietsen op een driewieler. • Een grote bal gooien en vangen en in een bepaalde richting gooien gaat nu goed. • De lichaamsbewegingen worden over het algemeen vloeiender, omdat het kind leert om zijn eigen lichaam te corrigeren. • Het eten met vork en mes of lepel erbij lukt nu goed. Een slabbetje is voor de zekerheid misschien nog wel fijn.
3 – 4 jaar	• Het kind kan met aaneengesloten voeten een paar keer achter elkaar springen. • Op een been staan lukt langere tijd zonder om te vallen en een paar passen te hinkelen. • Tijdens het lopen begint het kind nu ook met de armen te zwaaien zoals volwassenen doen. • Het over een laag obstakel (bv. touw) heen springen gaat goed. • Vooruit springen (tot ongeveer 20 cm) lukt nu ook. • De bal vangen lukt goed met twee handen, maar het kind drukt de bal dan nog wel tegen het lichaam aan. Ook de bal van over het hoofd gooien lukt al aardig. • Het kind doet op deze leeftijd graag evenwichtsoefeningen en heeft veel ruimte en tijd nodig om te bewegen. • Een potlood of pen houdt het kind nu al tussen de vingers vast, niet meer met de hele hand. Maar schrijven vergt nog wel wat oefening.

Bijlage 1.2 De sociaal – emotionele ontwikkeling

Bij de sociaal – emotionele ontwikkeling speelt de houding van de gastouder een belangrijke rol. Zij zorgt ervoor dat een kind zich veilig voelt, wat de basis is voor een goede sociaal-emotionele ontwikkeling. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind tijdens de dag bij de gastouder voldoende aandacht en warmte krijgt.

De gastouder kan hiervoor veel één-op-één momentjes aanbieden tijdens de opvangdag. Op jonge leeftijd is dat vaak tijdens de verzorging. Denk hierbij aan het verschonen of tijdens de fles. Bij de oudere kinderen kan dit bijvoorbeeld tijdens het voorlezen van een boek op de schoot van de gastouder. Of tijdens een spelletje.

Kinderen leren tijdens alle contactmomenten met de gastouder en de andere kinderen spelenderwijs om rekening te houden met elkaar, zich te houden aan regels, op hun beurt te wachten, te delen, samen te spelen en nog veel meer sociale vaardigheden. Om dat te kunnen, moeten kinderen leren om hun eigen gevoelens en de gevoelens van anderen te zien, te begrijpen en ermee om te gaan.

Bij een goede emotionele ontwikkeling hoort ook zelfkennis, een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen. Kinderen die zich emotioneel goed ontwikkelen, kunnen zich als ze wat groter worden goed inleven in anderen en daardoor goed met anderen samenwerken.

Hieronder een aantal voorbeelden van de sociaal emotionele ontwikkeling in de verschillende leeftijdsfases:

In het begin

Als een kindje net geboren is, is het passief in het contact met zijn of haar omgeving. Door veel oogcontact met het kindje te maken, door te praten en te knuffelen zorgt de gastouder voor een goede hechting met het kind, vanuit dit contact zal de baby ook contact gaan maken met de andere kinderen.

Rond de achtste levensmaand leert het kind mimiek begrijpen en intonatie te verstaan, het eigen bewustzijn ontstaat rond de negende maand. De baby herkent zichzelf in de spiegel en gaat steeds meer ondernemen. Ook kan het kind bang worden om alleen gelaten te worden. Zodra het kindje door heeft dat de gastouder na verloop van tijd weer terug komt, verdwijnt deze angst vanzelf.

Vanaf 1 jaar

Wanneer het kindje één jaar oud is probeert hij of zij van alles uit en gaat ook de grenzen opzoeken. Door de reacties van de gastouder en de andere kinderen leert het kind wat wel en geen sociaal wenselijk gedrag is, het leert bijvoorbeeld wat andere kinderen wel en niet leuk vinden. Het contact met de andere kinderen kan hierdoor ook wel eens wat hardhandig zijn maar is daardoor heel bevorderlijk voor de sociale ontwikkeling.

Omdat ook de taalontwikkeling van de peuter sterk toeneemt is het kind steeds beter in staat om deel te nemen in de groep en in de volwassen wereld

Vanaf 2 t/m 3jaar

Als je kindje twee jaar oud is, wil het alles graag zelf doen. Hierdoor kan het driftig en koppig zijn. De sociale ontwikkeling van een peuter gaat dan ook vaak gepaard met een machtsstrijd tussen de ouders en het kind.

Hiernaast neemt het zelfbewustzijn van je kind toe en gaat fantasie een grote rol spelen. Met fantasie- en rolspeletjes leert je kind welk gedrag bij welke rol hoort. Deze fase in de sociale ontwikkeling kan beangstigend zijn voor een kind. Hierdoor kan het bijvoorbeeld weleens bang wakker worden.

Vanaf 4 jaar

Rond het vierde levensjaar kunnen de meeste kinderen goed omgaan met de verwachtingen van hun omgeving. Ze leren zichzelf verbaal te uiten en passen zich steeds beter aan onverwachte situaties aan.

Bijlage 1.3 De taalontwikkeling

Tijdens de eerste vier jaar maken de kinderen een snelle ontwikkeling door op het gebied van de taal. Van het maken van de eerste prille geluidjes tot het zeggen van hele zinnen. De omgeving van het kind is daarbij van groot belang. De gastouders verbonden aan ons gastouderbureau beheersen daarom allemaal de Nederlandse taal.

De gastouders besteden veel tijd aan de taalontwikkeling tijdens de opvangdag. Dit gebeurt tijdens de één op één momenten maar ook tijdens bijvoorbeeld het spel,- of de eetmomenten. Ook wanneer de kinderen samen spelen zonder inmenging van de gastouder komt het stukje taal aan bod. Kinderen leren namelijk ook veel van elkaar.

Eigenlijk leert ieder kind zijn moedertaal “vanzelf”, simpelweg door te luisteren naar wat er tegen hem of haar gezegd wordt. De eerste levensjaren zijn daarin al bepalend, dan al worden de hersenen getraind om de taal die ouders, verzorgers en in dit geval de gastouder spreken te kunnen leren. Voor alle kinderen in alle culturen heeft de taalontwikkeling een vaste volgorde.

Hieronder zie je de volgorde, dit is wel een gemiddelde, ieder kind heeft natuurlijk zijn of haar eigen tempo in de ontwikkeling.

12- 18 maanden	• Het kind begrijpt opdrachten met 2 woorden • Het kind kan een of meerdere lichaamsdelen aanwijzen • Veel en gevarieerd brabbelen en af en toe een herkenbaar woord
18 – 24 maanden	• Het kind zegt 5-10 woordjes
2,5 jaar	• Het kind begrijpt zinnnetjes met 3 woorden • Het kind spreekt in twee woorduitingen
2,5 – 3 jaar	• De woordopbouw is nog onvolledig • Het kind spreekt in twee en drie woorduitingen
3,5 jaar	• Het kind spreekt in 3 tot 5 woorduitingen • Ongeveer de helft van de spraak is verstaanbaar
3,5 – 4 jaar	• Het kind vertelt spontaan wel eens een verhaaltje • 50%-75% van wat het kind zegt is verstaanbaar
4 – 5,5 jaar	• Het kind kan een verhaal navertellen aan de hand van plaatjes • Het kind maakt enkelvoudige zinnen • Problemen met meervoudsvormen en vervoegingen • 75%-90% van wat het kind zegt is verstaanbaar
5,5 jaar en ouder	• Goed gevormde, ook samengestelde zinnen • Goed verstaanbaar

Bijlage 1.4 De ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid:

De gastouder volgt de ontwikkeling van de kinderen. Zij helpt het kind, samen met de ouders, een balans te vinden in hetgeen wat het kind zelf kan en waar het nog hulp bij nodig heeft. Met wat aanmoediging kan de gastouder het kind soms net het zetje geven om nieuwe dingen te proberen. Een kind ontwikkelt hierdoor veerkracht, weerbaarheid en zelfvertrouwen.

Door het stimuleren van de zelfredzaamheid denken kinderen zelf na, experimenteren ze en leren ze van elkaar. Zelfredzaamheid is één van de belangrijkste eigenschappen die de gastouder de kinderen mee kan geven, het kind gaat beseffen dat hij of zij zichzelf kan redden, wat er ook gebeurt.

In de groep zal de gastouder gebruik maken van de diverse leeftijden en de kinderen elkaar laten helpen. Denk bijvoorbeeld aan elkaar helpen met jassen aan/dicht doen. Of grotere kinderen die leren lezen boekjes voor laten lezen aan de jongere kinderen.

Hieronder zie je aantal voorbeelden van de stappen die een kind kan maken richting de zelfstandigheid:

12- 18 maanden	• Min of meer alleen eten, maar knoeit nog wel; • Kan wat langer alleen spelen.
18 – 24 maanden	• Kan een beker zelf optillen en zelf drinken, geeft lege beker terug. • ‘helpt’ met het uitkleden door sokken en (losgemaakte) schoenen uit te doen. • Eenvoudige kleding zonder ritsen en knoopjes zelf aantrekken. • Krijgt interesse in het zindelijk worden. • Houdt de beker bij het drinken in een hand.
2,5 – 3 jaar	• Kan zonder veel knoeien alleen eten (met af en toe hulp); • Zichzelf aan en uitkleden en zelf de jas aantrekken, heeft nog wel hulp nodig bij knopen, ritsen, veters en strakke kleding; • Droogt de eigen handen af; • Kan zelf drinken halen, de kraan open en dicht doen.
3 - 4 jaar	• Kind kan uit een kan schenken; • Kan echt alleen eten, zonder knoeien; • Heeft belangstelling voor tafel dekken etc.; • Zelfstandig aan- en uitkleden; • Kan eigen handen wassen en drogen; • Kind is zindelijk; • Speelgoed opruimen.

4 jaar

- Kleding/schoenen uit- en aantrekken.
- Helpen met tafeldekken/afruimen.
- Bord en drinkbeker op aanrecht of in afwasmachine zetten.
- Handen wassen.
- Taakjes afmaken; vliegt niet van het een naar het ander.
- Maakt onderscheid tussen 'ik' en 'jij'.
- Kan even wachten als hij/zij iets wil.
- Kan luisteren.
- Kan met woorden duidelijk maken wat hij bedoelt.
- Brood smeren.
- Tafeldekken.

Bijlage 1.5 De creatieve ontwikkeling

Creatief spel en speelgoed hebben een eigen functie. Het voornaamste doel is dat het kind lekker bezig kan zijn met verschillende materialen. Het eindresultaat doet er niet toe; alles wat het kind maakt is mooi. Creatief spel stimuleert de fantasie en vormt een manier om emoties en gevoelens te uiten.

De gastouder kan het kind helpen in deze ontwikkeling door:

- Het aanbieden van verschillende activiteiten, bijvoorbeeld gebaseerd op een thema dat behandeld wordt.
- Het aanbieden van activiteiten waarin het kind zijn eigen fantasie kan gebruiken.
- Het stimuleren van het kind bij het ontdekken van nieuwe mogelijkheden of nieuwe activiteiten.
- Door zowel binnen als buiten speelmogelijkheden aan te bieden.
- Door kinderen van verschillende leeftijden samen te laten werken.

De gastouder kan ook verschillende vormen van spellen en activiteiten aanbieden:

- Lezen of puzzelen, dit geeft vaak even een rustmomentje.
- Buiten ravotten, voetballen of fietsen.
- Bouwen met diverse materialen, dit kan zowel binnen als buiten.
- Verkleeden of andere fantasiespellen.
- Gezelschapsspelletjes
- Knutselen of met klei kliederen.
- Een keer naar de supermarkt.

Het spelmateriaal van een gastouder hoeft niet duur te zijn. Een kind speelt namelijk met veel meer dan alleen speelgoed. Denk aan macaroni, stokken, stenen, een pollepel, verpakkingsmateriaal en nog veel meer.

Kinderen spelen niet om zich te ontwikkelen maar omdat ze er plezier in hebben. Als dat zo is, gaat de ontwikkeling vanzelf. Het meest inspirerende daarbij is, dat de gastouder ook nieuwsgierig is en bereid is om nieuwe dingen uit te proberen.

Bijlage 1.6 De ontwikkeling van 4 tot 13 jaar

In de leeftijd van 4 tot 13 jaar maken kinderen een veel minder snelle en zichtbare ontwikkeling door. Toch gaan ook in die leeftijd de ontwikkelingen gewoon verder. Als de kinderen 4 jaar zijn gaan ze naar school en op school leren de kinderen veel. Daar worden de ontwikkelingen bewust gestimuleerd. Thuis of bij het gastgezin moet een kind zich juist kunnen ontspannen. Wij vinden het daarom belangrijk dat er een huiselijke sfeer is. Na schooltijd moet een kind zijn verhaal kwijt kunnen. Er wordt gezamenlijk wat gedronken en daarna wordt er lekker gespeeld.

In veel gevallen mag het kind mag zelf kiezen wat het doen wil. De nadruk wordt gelegd op plezier hebben. Ook vriendjes en vriendinnetjes kunnen na overleg welkom zijn. De gastouder houdt het welzijn van het kind in de gaten en begeleiden de kinderen waar nodig. De kinderen gebruiken hun lichaam bij het uiten en verwerken van hun gevoelens. Ook wordt er veel gekletst over zeer uiteenlopende onderwerpen.

Naarmate de leeftijd vordert wordt de verbale communicatie steeds belangrijker. Ieder kind verdient respect, niet alleen van de gastouder, maar ook van de andere kinderen. Het groepsproces (broertjes/zusjes en vriendjes die komen spelen) wordt door de gastouder goed in de gaten gehouden. Materialen en activiteiten zijn afgestemd op de leeftijd en behoeften van de kinderen. De gastouder is in staat in te springen op die behoeftes en hun creativiteit daarbij te gebruiken. Het kind gaat met plezier naar het gastgezin of is blij de gastouder weer te zien.

Hieronder kort een uitleg over de ontwikkelingsgebieden in deze leeftijdscategorie:

De kern van de ontwikkeling van kinderen tussen de 4 en 13 jaar is dat zij steeds zelfstandiger (autonomer) worden. In dat zelfstandiger worden spelen drie typen ontwikkeling een belangrijke rol: de lichamelijke ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ontwikkeling op het ene gebied hangt altijd samen met de ontwikkeling op de andere gebieden.

Lichamelijke ontwikkeling

Hoe ouder kinderen zijn, hoe meer zij fysiek kunnen doordat zij groter, sterker en behendiger zijn en doordat hun evenwichtsgevoel zich steeds verder ontwikkelt. Zij hebben volwassenen steeds minder nodig om in hun behoeften te voorzien.

Cognitieve ontwikkeling

Niet alleen het lichaam, ook het brein van kinderen tussen de 4 en 13 jaar verandert. Zij krijgen meer kennis en steeds betere controle over hun aandacht en gedrag. Zij zijn niet meer zo gemakkelijk af te leiden. Ze kunnen beter focussen op de dingen waarmee zij bezig zijn. Hun hersenen zijn beter in staat om plannen te maken en om na te denken over hun eigen handelen en de consequenties daarvan. Ook dat betekent dat kinderen naarmate zij opgroeien volwassenen steeds minder nodig hebben om hen te beschermen tegen gevaar of om hun leven te regelen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Kinderen krijgen gedurende hun basisschoolperiode steeds meer inzicht in zichzelf en hun relaties met anderen. Naarmate ze ouder worden brengen ze minder tijd door met hun ouders, en meer met andere volwassenen en met leeftijdsgenoten. Hun wereld wordt groter en dat leidt ertoe dat zij zich ook sociaal verder kunnen ontwikkelen. Ze leren zichzelf steeds beter kennen, ook buiten het eigen gezin waarin de rollen van vader, moeder, oudere of jongere broers en zusjes min of meer vastliggen. Ze zien hoe het er bij anderen thuis aan toegaat. Ze vergelijken eigen prestaties met die van anderen en ontlene daar als het goed is zelfvertrouwen aan. Ze leren zich te verplaatsen in de gevoelens van anderen, ruzies op te lossen en verschillen te overbruggen. Ze ontwikkelen hun geweten en krijgen inzicht in de waarden en normen van de samenleving waarin ze opgroeien.

Om de ontwikkelingsfasen van kinderen te verduidelijken worden vaak drie leeftijdsgroepen aangehouden:

- de 4- t/m 6- jarigen
- de 7- t/m 9- jarigen
- de 10- t/m 12- jarigen

Deze leeftijdsgrenzen zijn niet willekeurig gekozen. De kinderen van 4 tot 6 jaar leren vooral spelend en uitproberend. Met 6 jaar is er vaak een omslag te zien. Kinderen gaan meer logisch en rationeel denken, begrijpen veel meer, onthouden meer en kunnen beter het perspectief van anderen zien.

Met 10 jaar zet vaak de lichamelijke pubertijd al in (bij meisjes eerder dan bij jongens) en zie je opnieuw sterke veranderingen in denk- en inlevingsvermogen. Kinderen van deze leeftijd begrijpen dat er twee kanten aan een zaak kunnen zitten en kunnen over de toekomst nadenken. Tegelijkertijd worden zij ook weer impulsiever. Deze ontwikkelingen zijn het gevolg van veranderingen in de hersenen.